

HOD NA RUKAMA

SONJA MANOJLOVIĆ

d:p:k:m

SADRŽAJ

PARIŠKI PRIZORI	5
Kažem ti očima	6
Usta za živu hranu	7
Što ljudi rade u metrou	8
Znaci	9
Kad pozaspe, vrijeme je za umjetnost	10
Performer boli	11
U muzeju	12
Turistička himna	13
Nema potrebe	14
Starica u velegradu	15
Mladić s glasom	16
Snevesele ga tuđe igre	17
Vilendorfska, velegradska	18
Odluka u metrou	19
Na ulici	20
Portretiranje	21
 BUKA CITATA	 22
Potajna hrana	23
Osluškivanje	24

Hod na rukama	25
Opsada	26
Čovječica	27
Plan	28
Za mene nisu velika slavlja	29
Utjeha poslušnog	30
Sunčev trajekt	31
Otac i sin	32
Ulazna, karnevalska	33
Sjedio, ležao, dugo	34
Vladar sretnog ratnika	35
Aerodromske laži	36
Kancelarijski ritam, radno	37
Zalihe ljupkosti	38
Kad i kome	39
Proslava	40
Upoznaj me!	41
Troglas	42
Izložba tajni	43
Zvuci, odsjaji, slutnje	44
Čitatelj	45
O autorici	46

PARIŠKI PRIZORI

KAŽEM TI OČIMA

Kažem ti očima, lijep si,
u košulji na vatrene zmajeve.
A ja, razvaganjena bjelkinja, baš sva u oblinama,
crna sam, crna! Ni prije, ni poslije!
Tko to proučava moje odrano tijelo crnkinje,
svaku žilicu kojom kola krv, i daje život?
U muljavu pundžu tko mi to okomito zabada
dva drvena štapića
kao u hranu ponuđenu mrtvima?

USTA ZA ŽIVU HRANU

Čujem samo naredbe
Stopi se sa zidom! Sklopi ruke!
Gledaj u čičkave oči!
Ne prilazi nitko. Bujica ljudi
baš na okuci mene skreće,
dakle, nisam nevidljiv,
u tutnjavi metroa zrijem.

ŠTO LJUDI RADE U METROU

Slušaju glazbu, samo za sebe,
govore, ne zna se kome,
dobacuju sitne poglede,
odgajaju djecu,
dodiruju tajna mjesta.

Drže se za štangu, reklo bi se, u dubokoj su vodi,
a najmlađem se frizura, tjerana lakom,
okreće u krug kao luda vjetruška.
Na vidiku je provod života!

ZNACI

Sve počinje skupljanjem usta.

A onda, slijeganje ramenima,
rez dlanom,
odmahivanje.

Iz crnih krpa dobacivanje oštarih pogleda,
gledanje kroz prozor.

I nisi ono za što se izdaješ.
Dijete si, s kojim netko nešto smjera.

Pristaješ li? Vjeruješ li?
Žališ li za sobom?

KAD POZASPE, VRIJEME JE ZA UMJETNOST

Prekorači me,
svako malo
liježem tu do jutra.
Zar moje tijelo
ne zarobljava vješto,
i uvijek iznova skladno,
ugao pločnika?!
Leđa se priljube
uz topli uzduh,
na rešetkama lebdim.
I krzno bi bilo neljudski hrapavo!
Ja sam remek-djelo velegrada,
gledaj me.

PERFORMERI BOLI

Odmah zbace odjeću
i dodaju svoju nepotrebnu bol
neizbježnom bolu,

sveproždirućoj boli
u kojoj nisu nestali.

Ima i onih,
bez odjeće se našav,
koji nam se smiješe,
ljube zemlju,
režu svoje kose,
i tako, bez moći, za poduku žive.

U MUZEJU

To su samo uspravni brončani trupci,
dosadna debla s visokim grudima,
a bljesak Iris, glasnice bogova,
u jednoj od sala
pokosi ih sve,
i po njima dotacka, niska i okrugla,
remenčićima i mašnicama povezanih nogu,
putnica.

TURISTIČKA HIMNA

Znam hodati ulicama bilo kojeg grada,
imam pomagala
i par tajnih znakova od zanata,
važne su cipele, važan je hod, sve ostalo
samo od sebe implodira
u Tu ja živim, uvis bacam novac,
kome hoću - tome dam.
Zagonetka mi je stan,
dva sa dva.

NEMA POTREBE

Za ruku potežu,
iz kuća vire, jauču,
u žensko se omotaju,
kravatom razdijele grudi,
a drugi im presude
tko su.
Nema potrebe
ustrajnog,
iz samo jednog izvora
obasjati iz sve snage.
Tko se nije skrio
u obitelj, u punu uru,
zar praznom rukom opipava svijet,
vrata u nova čula?
Kroz gladne oči
sve se dobro vidi.
I sjene, i stablo, i plod.
Ne zatri, ne posijeci! – čuje se odasvud.
A što s obećanjem prvih riječi?
Što sa stablom bez jestiva ploda?
U miris se uzdiže, u svoj dom.

STARICA U VELEGRADU

S njive pobrana moćnom rukom,
gudalom po jednoj jedinoj žici sije
amo – tamo,
kakva je to zemlja bez melodije,
kakvo je to glazbalo od sirove kože?
Pretražuje ono što je blizu,
naše džepove,
zar nikada neće
na svoje usko zasjesti mjesto?
Blještavi slap,
i brojanje djece,
i njihova voćna imena,
selska joj kiklja i vunena čarapa,
vuče za sobom, ganja po obodu trga
samo jedan ton
s ruba zemaljske ploče.

MLADIĆ S GLASOM

Stiže na valu hodnika metroa,
čujemo ga izdaleka,
vere se po par oktava.
U prolazu dobaci
baš ono što smo tražili,
filozofiranje glasom s nešto
krikova i topline.

SNEVESELE GA TUĐE IGRE

Uperi oči u tuđi pogled, žvače i guta,
misli da se neprimjetno hrani.
Držeći glavu pod propisanim kutem,
da profil izoštri svoju ratničku spremnost
na Dobar dan,
da oko prošuplji svaki ubojiti sjaj,
ramena se usprave i zaokrenu u egipatsku ravan,
a sve ostalo ostane gdje jest,
sirovi pozdravi, sirovi pogledi,
od jutra do sutra
slijeva se krv.
Već se i zdravi razum nakopao tunela
opisujući odakle dolazi i kuda ide
robotičnim glasom, žlicom za bijeg.

VILENDORFSKA, VELEGRADSKA

U poljima sila, obuhvaćena patuljastim rukama,
s bakrenom perikom na čiodi
koja ti je probušila glavu,
progovori, reci gdje si,
u kojem sloju plodne zemlje crnice,
što hoćeš?

Jesi li vidjela čovjeka
preobučenog u stablo
koji riga vatru?

Njega.

U boku ushit, da se ide?

Ali, prvo zmajevi! Zatim idu bijeli konji.

A gdje su, gdje su?

Vjerojatno idu prema tebi,
sloj po sloj.

ODLUKA U METROU

Odlučeno je, nosit ću pastelne boje,
uz pahuljastu kosu i nježno rumenilo na obrazima,
po kruh i mlijeko putovat ću svaki dan.
A u posjet mladoj ženi
koja vuče svoje smeđe, teško tijelo duž perona,
pa uz stepenice, kao foka?
Zar se uzalud gordi mladi metis
iz oblajhanog žbuna,
i, u vlastitom tjelesnom spektaklu izigran
jednim upornim pogledom iskosa,
zoblje trunčice po sebi?
Uzalud prizor kad obrve se podignu,
i rasvijetli se pod raskupusanom rastafarijankom,
a malo je to za promjenu mišljenja?
Šutke gledam
iz živog pijeska,
frizure skaču s glave na glavu,
oko moje glave topću starice u šljaštećim balerinkama.
Kosine, dakle, pahulje. U svemu je moja utjeha,
ipak nije uzalud,
zar ni dan, ni noć ne mogu više čekati
da dođete svi?

NA ULICI

Oživi u sada,
na jednoj stopi,
uzdrhti,
i očima punim suza čas njuška anđele
čas grli
odgovor potrošen do tijela

I kad bi mu sluh
vječnom tajnom zapečaćen bio,
oko bi reklo – uđi!

Svijet, jutarnje čudo

nauči odmah gledat netremice,
odmah obećat sve,
s vrha skočit
nečujno

PORTRETIRANJE

Paris, 2010.

Mislila sam da se vidi sve,
da će čak i nevješt
pogledati ravno u mene.
Zar nije sve istovremeno, dopuže li, recimo, starica?
Gledati u jutarnje nebo, leden val,
za starog roquera, nošenog rijetkim zapercima,
za ljude, avionima sasute iz zemlje u zemlju,
s kose zemljine kore,
za osluškivanje, na obodu čistine,
i za metak iz gluhe blizine,
za gladnog stražara u našem vrtu razapeta,
i za njegove žrtve, u ravnoteži svijeta lake kao pero,
pretrčavaju, plaminjaju sićušna stopala.
za tihe korake, odasvud
još se vidi rub slike.

BUKA CITATA

POTAJNA HRANA

Prizori isti za sve ipak su potajna hrana.

Pokušaj danas:

zelenilo grane i grimiz hrane,
potrošeno.

Gubava stabla i vukodlaci iz osame,
razišli se sami.

Šuma oko kuće, njihanje plodova u tami,
zaustavljeno.

Svinjski vriskovi,
hranjenje pred svima,
jer tako hoće glad, a hoće i obilje.

I samo ono nužno,
grabljivi udovi, lakoma usta,
po naredbi

Stari!

- izjest će sve.

OSLUŠKIVANJE

Hodala bih, gledala bih,
kroz omaglicu, tunel, vatru

zapljuskuju asfaltni valovi,

ne prijanja ništa,
kliznut ću, sasuta biti,

i sve me unaprijed žalosti,
sitan mačji glas,
ispitljiva noga,
jasan pogled, njegov plitki grob.

HOD NA RUKAMA

Ne mogu pristojno čeznut,
otmjeno zaplakat,

ne mogu poštedit jezika,
treba otkrit sve sama tajna imena,
u hipu se naslažu uvis njihovi
rakuni, gomolji i špage.
A gdje su do sada bili?

Regeću, hvale,
ako hoćeš, tome služe!

Samo nož i njegova braća
nemaju drugih imena,
za lijepu kćer, za mahnita zeta,
koji na rukama hode.

OPSADA

Opsjeli su grad.

A gdje je bilo dijete?

Pod kišnim bičevima.

U mjehuru tame,

pedalj iznad tla.

U zrak se dizalo, za goru zašlo.

ČOVJEČICA

Dolijeće, i miris čovjetine
odmah osjeti
Gdje je, pita

Nikoga tu nema,
starica odgovara

A kad tamo,
pod posteljom skrivena
krasna čovječica

Dobar je zmaj,
u šaci srce starice drži,
ne proždire

PLAN

Koliko mogu dati?

Oči važu.

Pada list sa stabla, zemlja diše.

Iznutra bljesne,

razroki pogled, sva obećanja,

i, malo po malo, nema se više o čemu.

Tko je bio on,

i tko si bila ona

Prvim pogledom

sa zemaljske ravni

vidi se dobro.

Opiši nejestivo voće njezina hoda.

ZA MENE NISU VELIKA SLAVLJA

Za mene nisu velika slavlja,
u prizoru se ludi, ne zapadne me bolje,
iz njega vječno plamti,
a ugrizi sićušnih ptica na uškama nose se doma

Sad prepoznajem svoje osjećaje
odskok u zajedničkoj zdjeli,
mislim u slikama,
- smiješ osjećati, ne smiješ učiniti,

i ničim zaustaviti ne možeš
sveopći razgovor,
dosada je samo ritam
onečovječenja

Slušaj,
netko sam drugi,
mislim da ga znam,
da živi u visokim planinama,
osvijetli ga kakav oblak, izmakao drugima,
lijena magla, svijet bez boje

UTJEHA POSLUŠNOG

Bog je utjeha za onog tko na prste staje
i pruža ruke
Za dijete u majci

Ali, što s onim tko netremice zuri
u ogledala,
a izbliza broji na prste godine i ljude,
kima ošamarenom glavicom
Što s njim koji prepješači morsko dno
da do drugih dođe

Kao šum tišine

Iz samog sebe iskače li poslušno i taj s morskog dna
u ljuhanje, u plavetnilo, u odsjaje

SUNČEV TRAJEKT

Sunce će te sažgat
Vjetar podsjeć noge
Ščepat morski pas
Upij se u sjenu
ove ljuske

Preživjet, ma u tračku zraka,
lebdit

I tresnut posred čela, otkotrljati se nećeš
Nećeš biti sasut
u dubine uljne

Velikim ustima opipan,
na nejasnom mjestu
odgrizen od tišine,
milovan jezicima čija umilnost nema dna

OTAC I SIN

Još si tu, šapće,
raskoračen
u luđačkim frulicama, polupridigle kose

Tijelom odvojen od ničeg,

a ipak, ima li ičeg
što se na licu ne ispiše samo

U mlade ruke zagnjuri
očevo mlado lice

i uzgleda samo onaj drugi

ULAZNA, KARNEVALSKA

Za nogu drži, zanesen,
dijete mu za vratom sjedi,
sa slabima gubi dah.
Jači igraju svoje igre.
Za njih! Za njih!
I za ruku koja drži, srasla,
prvo nauči disati u brišućem letu,
raduj se, budi blizu!

Samo prolazim, samo gledam.

Ima i bolnijih nevoljenja,
njihanja u naručju,
ništa za ništa,
hvataču ljepote.

SJEDIO, LEŽAO, DUGO

Sjedio, ležao, dugo mu je trebalo
do zadnjeg osmijeha.
U snu se vratio, ali dalje nije mogao.
Sad stoji u grlu,
pojeo, popio,
u saću svoje mladosti
strog i sam.

VLADAR SRETNOG RATNIKA

Mnogo što si oduzeo,
dodavao sitno,
vještom, mržnji vičnom majstoru,
prvo svoje lice da ga zbriše.
I na to si, oklijevajući,
vlastitim nogama sve urušio,
da se putnik uvijek čvrstog tla dočepa,
putujući u Kitaj, vraćajući se iz Kine.

AERODROMSKE LAŽI

Sjeli smo unakrst.

Naši su žetoni

obične riječi,

o hrani, o novcu i vremenu,

a njihovi,

pogledi.

Duboko su u oči jedno drugom ulazili,

nasmiješeni, nepronični,

a kad je krv pod grlom istočena,

svak je pipu onom drugom zatvorio,

pozatvarali smo oči i sve pospremili.

KANCELARIJSKI RITAM, RADNO

Haljina mi ima oblik kancelarije,
krila se o zidove taru!
Nazula sam koševе za smeće,
stubama trčim gore – dolje!
Lepršam s rukohvata!
Kliznem, rasprsnem se
klikom u tisuću mailova,
znala vas, ne znala,
dobar dan i doviđenja,
ističe grimiz usana,
nijemost.
A kad će hobotnica pružit prvi krak,
zaobići stol, ščepat,
prikliještit, podići u zrak?
U visini očiju,
za njih se smišlja
duhovito, jasno, laskavo, očajno
Marš!
dok prtlja i petlja, usjajen, ljubičast,
glave prošupljene dječaćkim osmijehom.
Lipo li je pod trbuhom nešto radit!

ZALIHE LJUPKOSTI

Umiljava se njezina koža,
a sve će zakomplicirat, i ruke, i noge,
i pogled,
stiže kasno, iza podignute obrve,

što ljudi donose, što ljudi ostave,

živo je, poluživo,
njezine su kosine prepune
svega i svačega
što se k njoj vere.

Umilna nijemost, naročito iz profila.
Neka se kosa rijedi, spuštaju ramena, poza će
izdržat
par sekundi dulje,
jer se tako hvali
ljupkost njom samom.
Neka u magli poetike nedostaje činjenica.
Čujem, čujem, čujem,
iskošen ritam, citat samoće,
zato je za mene jeka
svrha, utočište,
zato ključar do ključara
grli vlastita ramena.

U tišini
usta su upregnuta u vuču tijela,
nema se više što za što razmijenit,
dobrodošla u svoj život.

KAD I KOME

Ne razgovaraj
sama sa sobom.
Jedino tebi taj glas nema što reći.
Tanak je, dječji,
i nema tijelo koje stari, isisava zrak, naprosto se čuje.
I uzet će, i neće vratiti ni pola,
očnjacima će razdrti, i razbacati po putu.
Kad će reći Hvala? Kome je što dao?
U tišini, dakle,
nije dopušteno
živjeti?
Ali, neposlušni vade
svoja oruđa
i oružja,
sve uzavre
od pažljivih pogleda,

sretnik u neizrecivom
ipak živi.

PROSLAVA

Pod noćnim krošnjama
pjeva se i pleše,
šiklja vatromet,
uvis fijuču ptice, u grimiz, u strah,
i u nečujnom pljusu,
jedna za drugom, jedna za drugom,
u tamu zemlje.
Prolebde i ljudi,
i sami živo lišće.
U nepomičnom
kad bi se moglo umirit,
na koru prislunit,
i u silnoj vjeri jedno postat!
Ali, nije dano.
Razdvojiti se, sve objasniti,
to je plan.

UPOZNAJ ME!

Raskoračena ponad same sebe,
k meni se baca,
u vrisci i kršu, sve odzvanja,
naše glave užlijebljene i ljubljene,
zabačene, zahliknute,
u kostrijet zavijene kvariigre,
u šetnji zakovrnute i usplesale,
pa na ramena zasjele,
isplovile! – domahuju izdaleka.
Znale smo, htjele smo!

TROGLAS

Izgubila sam ključeve od kuće!

Probudi se.

Svi gradovi, znanje, sitan nakit,
grizodušje, glava na ruke položena,
i vrtovi kojima se služim kao jastucima,
kad nema sna.

Sve brže i brže.

Preokrenut ću nebo i zemlju,
čas po jednom, čas po drugom hodam,
jezika im ne znam, otvoren je put do mene.

Da, ali, još moram odsanjati

da sam ključeve našla.

I čuvat ću se škrtosti, oborenih očiju, čuvat ću se
glasova

oko visoravni na koju neću više lijegat.

U trenu će opkolit! – a što može gola riječ

ako joj ne pomognem,

ne udijelim par stotina tisuća očiju?

Ostani budna, ključevi su tu.

IZLOŽBA TAJNI

Tijelo je kuća, rasvijetli ga.

Počni od nogu,

tu ima mnogo malih korisnih svjetala

za tamu tvojih putovanja,

ne gase se na okuci naglo,

nisu to takva svjetla.

Nema tajni?

Seks je izložen, oči pritvorene.

ZVUCI, ODSJAJI, SLUTNJE

Imam sve, olovku i papir,
Prvo ću primicat i odmicat
stolicu, prizore, riječi,
rukopis se mijenja iz dana u dan,
a od tijela počinje svaka promjena,
nalaktit ću se naškubljena.
Ako ne pomogne,
od jednog do drugog, potezati za rukav,
nevidljivu vodu na svoj mlin?
Osim da bude, što od nje htjeti?
Svjetlosni šapat oku, vrtnja zraka uhu,
skromno za ravnodušnog,
daje odgovor tijelom
sada,
kroz uvijek i nikada.

ČITATELJ

Ali o dnu, ali o nebu, što reći?!

Vješah se o nit.

A cenzor zbilje, zagnjuren duboko

u mjesečevo oko,

hvatao je skliske sjene,

znaš da je noćni tat.

U zoru izlaze ljudi, dovršena bića.

U svakog zure uske oči,

pa, živi! – i tobom se hrane te priče.

Budi mjenjatelj teksta.

Sonja Manojlović

Rođena 1948. u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu diplomirala filozofiju i komparativnu književnost. Pjesme su joj uvrštavane u antologije, nagrađivane i prevođene na dvadesetak jezika, uključujući i knjige izabranih pjesama na engleskom, francuskom, poljskom i rumunjskom jeziku.

Objavila: *Tako prolazi tijelo* (pjesme, 1965), *Davnog stranca ljubeći* (pjesme, 1968), *Sarabanda* (pjesme u prozi, 1969), *Jedan espresso za Mariju* (pjesme, 1977), *Mama, ja sam don Juan* (kratke proze, 1978), *Civilne pjesme* (pjesme, 1982), *Babuška* (pjesme, 1987), *Njen izlog darova* (pjesme, 1999), *Vješturkov tanac* (pjesme, 2001), *Upoznaj Lilit : izabrane pjesme : 1965.-2002.* (2002, 2003), *Čovječica* (pjesme, 2005), *Pjesme i crteži* (likovni dio Saša Šekoranja; 2008), *Hod na rukama* (pjesme, 2010), *A sa šest labradora na more putovat ću* (pjesme, 2012), *Daj naslov* (likovni dio Saša Šekoranja; pjesme, 2013), *Dobri za sve* (likovni dio Saša Šekoranja; pjesme, 2015), *Gledajući odgovore* (likovni dio Saša Šekoranja; pjesme, 2018), *Šale i opomene* (likovni dio Saša Šekoranja; pjesme, 2022).

Dobila niz nagrada: od Sedam sekretara SKOJ-a 1966. za prvu knjigu, preko Zlatne strune na Smederevskoj pesničkoj jeseni, Pečati varoši sremsko-karlovačke, Maslinovog vijenca na Croatia rediviva, Kvirinove nagrade, Nagrade grada Zagreba i Goranovog vijenca 2016. do nagrada za izvrsnost u poeziji na festivalima u Grčkoj Indiji, Japanu i Rusiji.

Biblioteka Online

knjiga 252

Sonja Manojlović

HOD NA RUKAMA

© 2024 Sonja Manojlović

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2024

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Goran Čolakhodžić

Fotografija

Peggy_Marco / Pixabay.com

Objavljeno

10. ožujka 2024.

ISBN 978-953-374-217-5 (HTML)

ISBN 978-953-374-218-2 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-219-9 (PDF)

ISBN 978-953-374-220-5 (MOBI)

Prvo izdanje

Hrvatsko društvo pisaca, Zagreb, 2010.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**